

Att arbeta med en roll

Staffan Göthe gör Malvolio på Örebro Teater - del 2

Staffan Göthe spelar Malvolio i *Trettondagsafton* på Länsteatern i Örebro. I nummer 3 av **Shakespeare** berättade han om sina tankar kring roller inför starten av repetitionerna och några veckor in i arbetet. När jag ringer upp honom tisdagen den 23 september är det bara tio dagar kvar till premiären:

– När jag gick på Statens scenskola i Göteborg så lärde jag mig att Yat Malmgren och Christopher Fettes att göra djurimprovisationer. När jag spelade Malvolio i slutproduktionen där så var han en dromedar. Den här gången håller jag honom mer som en huggorm. Han har ett mycket snabbare inre tempo, och han har det i blicken också.

Senast vi talades vid nämnde du åldern som ett problem. Har du bestämt hur gammal Malvolio är nu?

– Jag har kommit fram till att han är en slags pappafigur för Olivia. Delvis har det fötts ur diskussioner mellan mig och Isabelle Moreau som spelar henne. Det är självklart att Olivia är oerhört beroende av Malvolio genom den katastrof som inträffat – att både hennes pappa och hennes storebror har dött inom kort tid. Hon är ensam kvar i familjen och Malvolio förstår att driva hela hushållet. Det här känner man redan i första scenen där de är med. Olivia vill att hennes narr ska få komma tillbaka, men det vill inte Malvolio. Trots att hon är grevinna och Malvolio bara är husföreståndare så ger hon inte order, hon försöker beveka honom. Utifrån det här har jag hittat att det inte fungerar att försöka förgubba Malvolio. Tvärtom försöker jag göra honom lite yngre och lite snyggare. Jag har också börjat luta åt att det är Malvolio som har tagit livet både av pappan och brodern! säger Staffan Göthe med ett skratt och fortsätter:

– Det är så mystiskt att bägge två dött inpå varandra. Nu är Malvolio oundgänglig. Men så blir Olivia

Staffan Göthe som Malvolio. Foto: Börje Gustavsson

förälskad i denna vackra unga pojke Cesario som dyker upp.

TROTS ATT PREMIÄREN ÄR NÄRA fortsätter ensemblen att prova olika scenlösningar:

– Sist innan helgen jobbade vi med scenen där Malvolio kommer förnedrad från att ha legat i källaren. Olivia bryr sig verkligen om honom. Mitt i sin kärlekslycka med Sebastian kommer hon ihåg att hennes husföreståndare sitter instängd och ger order om att hämta honom. Hon vill ordna upp det hela, hon vill inte att han lider. Vi försökte göra det så att Malvolio inte attackerar Olivia när han säger "...ni har kränkt mig grymt. Infamt och grymt." Utan han säger det så som att han är beredd att stryka ett streck över allting, bara hon tar honom. Ända in i det sista har han verkligen som objekt att gifta sig med henne och bli greve.

En scen som Staffan Göthe fortfarande brottas med är den långa sekvensen där Malvolio först talar om sina känslor för fröken Olivia och sedan hittar ett falskt brev som får honom att tro att hon är kär i honom:

– Den är så intressant att jobba med! Han är ju helt privat där, och jag har

tagit fasta på att Tobias Raap säger att Malvolio är en hycklare. Här låter jag honom vara i direkt kontakt med publiken. Jag vill att åskådarna skall vara litet rädda för honom och litet tycka om honom. Fast det är svårt för hela tiden ligger ju Tobias, Andreas och Fabian bakom häcken och ropar elaka saker.

Hur går det att repetera en sådan monolog och kontakten med publiken när den ännu inte sitter i salongen?

– Jag lätsas att det finns där! Och alltid sitter det några på åskådarplatserna. Från tidigare shakespeareroller vet jag att det är nödvändigt med direktkontakt med publiken i en sådan här monolog, man måste få publiken med sig. Från och med måndagen den 29 september kommer vi att ha publik i salongen, och den 4 oktober har vi premiär.

NU ÄR DET DEN 11 OKTOBER och det har gått en vecka sedan premiären. Staffan Göthe berättar att ensemblen nästan blev chockad under det första genomdraget med publik.

– Det gick så otroligt bra! Kärnensemblen på Länsteatern berättade att det är ovanligt att folk här är så högljudda och spontana. Det var roligt. Och även om nästa genomdrag blev lite av en baksmälla så landade föreställningen tidigt hos publiken. Den har fortsatt att nå fram. Vi får stående ovationer och det är utsålt tre veckor framåt.

VAD HAR HÄNT MED MALVOLIO?

– Under publikgenomdragen kunde jag verkligen prova ut det här med att göra publiken till hans förtrogna i brevscenen. Det är intressant. Man kan ju aldrig räkna med att vinna åskådarnas sympatier helt och hållet, men jag känner hur sympatierna och

antipatierna växlar. Och jag kan känna medlidande från publiken när Malvolio lämnar scenen så förnedrad. Det är också roligt att de som skrivit om föreställningen tar upp att jag spelar Malvolio på ett annat sätt än det vanliga. Att han inte är någon fjant. Jag har verkligen nytta av att tänka mig honom som en huggorm.

BRUKAR DU LÄSA RECENSIONER?

– Nej, jag undviker det innan rollen är inspelad – även när jag, som nu, vet att det är mycket beröm. Men det sitter urklipp på anslagstavlorna på teatern och jag har ögnat igenom dem. Fast när man har spelat ett tiotal föreställningar efter premiären, då vet man hur rollen är och hur mötet och kommunikationen med publiken fungerar. Då kan man läsa vad som helst.

Staffan Göthe betonar att hans rolltolkning inte är alltigenom färdig ännu. Och att den aldrig kommer att bli det:

– När jag har lärt mig reglerna för den här rollen och den här föreställningen – då måste jag också tillåta mig att bryta litet grand mot dem. Rolltolkningen blir inte riktigt levande om man inte hela tiden utmanar de sanningar som man tycker sig ha manifesterat. Det handlar om att nyansera. Jag tycker om att välja litet olika förutsättningar och sinnestämningar, inom rimliga gränser.

Vi pratar om Staffans Göthes medspelare. Händer det att någon blir störd av att han kommer in på ett annat sätt än vad han brukar?

– Det har hänt. När jag arbetade på Folkteatern i Gävle var vi flera generationer skådespelare i ensemblen. Peter Oskarsson som var teaterchef och regissör föredrog att vi hade en improvisatorisk hållning, att man hade hållbara överenskommelser men att vi inom dem kunde variera och expandera. Det ledde ibland till konflikter med äldre skådespelare som hade lärt sig att göra exakt likadant föreställning efter föreställning. För mig är det tvärtom viktigt att man förändrar litet grand

Niclas Ekholm som Fabian och Staffan Göthe som Malvolio. Foto: Börje Gustavsson

och provar nya saker hela tiden. När jag undervisar och när jag regisserar brukar jag också betona att det är viktigt att man som skådespelare i varje rollkaraktär måste ha en hemlighet som man inte berättar för någon. Som skådespelare ska jag inte hänga ut ett färdigt porträtt av Malvolio. Jag ska ha kvar litet av arbetet med honom och göra det tillsammans med publiken. En kväll lägger jag in en ny schattering – som jag kanske tar bort nästa kväll för då är det andra åskådare. Det är ju det som är så fascinerande med att gå på teatern – man ser en levande konstnär i arbete. Om det är exakt likadant varje föreställning kan man ju lika gärna gå på bio!

När en föreställning blir en sådan succé hos kritiken och publiken,

finns det då inte någon risk för underskattning? Att ensemblen tar för lätt på det arbete som måste göras?

– Ja, det har jag varit med om. Kanske det händer särskilt ofta på Dramaten, för en del uppsättningar där hyllas så otroligt. Man skäms bort och slappnar av för mycket. Om det då inte går så bra en kväll så skyller man på att publiken var trög eller ogenerös. Men där har jag också varit med om att en ensemble är väldigt noggrann med att gå igenom sin föreställning varje kväll och ärligt ta upp vad som gått fel och vad som kan göras bättre. Så gör vi här också. Även om vår *Trettondagsafton* går bra så försöker vi höja ribban hela tiden.

Intervju: Kent Hägglund